

**ESQUEMA DE CLASSES DEL PROFESSOR RICARD HUERTA  
PER AL MASTER DE TEATRE APLICAT (2016-2018)**

Magisteri Mont-Olivet / 24 i 25 de gener de 2018

## **“Educació artística i didàctica dels museus”**

Amb aquestes dues sessions volem apropar l'alumnat participant, de manera teòrica i pràctica, cap als nous posicionaments en els territoris de l'educació artística, la mediació cultural, l'educació en museus i les iniciatives activistes de transformació social que han sorgit des de l'art. Des d'una perspectiva participativa, repassem nocions que fins ara estaven excessivament assentades, tot formulant de nou algunes pràctiques que es duen a terme en l'àmbit de la mediació i l'educació artística. Amb un esperit crític, es proposa una pràctica dialògica des d'un posicionament constructivista. Utilitzarem plantejaments que tenen molt en compte les noves estratègies que parteixen des dels feminismes, l'acció implicada, la dissidència sexual i les noves fórmules que van més enllà de la tendència de l'anomenat gir educatiu. A través d'explicacions teòriques, però també amb l'acompanyament d'una visita a un espai cultural (el Museu Faller) volem debatre sobre els nous plantejaments de la mediació educativa en museus i els entorns patrimonials, tant en espais formals com en entorns informals.

Rudolf Arnheim feia una diferència entre la percepció passiva i la percepció activa; perquè en obrir els ulls ens trobem amb un món donat que es projecta en la nostra retina i que percebem passivament; però quan la nostra mirada dirigida per l'atenció centra el focus de visió en un lloc o un altre, la percepció s'activa. - En el mateix sentit l'educadora somàtica Bonnie Bainbridge Cohen afirma que per poder percebre clarament, la nostra atenció, concentració, motivació o desig han d'estar focalitzades en el que percebem. Aquest aspecte del percebre s'anomena 'focalització activa'. L'acte de percebre consisteix, en part, en com filtrem, distorsionem, modifiquem, acceptem, rebutgem i fem servir

la informació que ens arriba a través dels sentits. Quan conscient o inconscientment escollim absorbir informació, ens vinculem amb aquest aspecte de l'entorn; quan bloquegem determinada informació, ens defensem d'aquest aspecte.

## **Dimecres 24 de gener de 2018**

Presentació de les sessions i proposta de classes. Revisió històrica de conceptes

- El concepte de Belles Arts versus el concepte d'Arts Visuals
- El concepte de Cultura Visual (Visual Culture & Cultural Studies)

Alguns artistes com a exemple: Carmen Calvo / Damien Hirst / Jérôme Le Goff / Barbara Kruger / Anna Ruiz Sospedra / Sophie Calle / Abel Azcona

- Les arts visuals a l'educació.
- La mediació cultural com a entorn educatiu.
- El museu com a espai de trobada entre cultura i educació.
- Caixa d'eines creatives per a la mediació cultural. Disseny de projectes.
- La cultura de la participació i la creació de coneixement col·laboratiu.
- Contra l'exclusió social: aprendre a conviure i aprendre a ser.
- Desenvolupament comunitari, cultura i educació ciutadana.
- Drets Humans, diversitat i ciutadania. Activisme des de la cultura i l'art.
- Perfils professionals i context laboral de la mediació educativa i cultural.
- Mediació educativa i qüestions de gènere i diversitat sexual.
- La mirada de l'usuari. El perfil de qui transmet. Els rituals transgressors.
- Els mitjans de comunicació i el poder de l'educació. El mercat de l'art
- Identitats docents enfront de postures academicistes.
- Les fronteres dels sabers torbadors. La intimitat és política.

## **Dijous 25 de gener de 2018**

**Visita dinamitzada al Museu Faller**

La classe començarà a les 17:00h a les instal·lacions del Museu Faller (al costat mateix del local on impartim les classes del Postgrau)

Després de la visita tornarem a l'aula per debatre aspectes i generar conclusions

- Aprenentatge és el procés pel qual variem la nostra resposta cap a la informació.
- La cultura visual i els entorns urbans. La ciutat com un espectacle de cultura visual. L'ambient urbà com a escenari de les arts.
- Les falles com a escenari perfecte per a la teatralitat urbana.

### **Lectures recomanades**

Aguirre, I. (2000) *Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética*. Pamplona: UPN.

Ambrós, A. y Breu, R. (2007) *Cine y educación. El cine en el aula de primaria y de secundaria*. Barcelona: Graó

Aumont, J. (1997) *El ojo interminable: Cine y pintura*. Barcelona: Paidós.

Balló, J. (2000) *Imatges del silenci. Els motius visuals al cinema*. Barcelona: Empúries.

Barbosa, A. M. (2015) *Redesenhando o desenho: educadores, política e história*. Sao Paulo: Cortez.

Barthes, R. (1982) *Lo obvio y lo obtuso: Imágenes, gestos, voces*. Barcelona: Paidós.

Barthes, R. (1990) *La cámara lúcida*. Barcelona: Paidós.

Benjamin, W. (1982) *L'obra d'art a l'època de la seua reproductibilitat tècnica*. Barcelona: Edicions 62.

Benjamin, W. (2005) *El libro de los pasajes*. Madrid: Akal.

Calle, R. de la (2012) *A propósito de la crítica de arte. Teoría y práctica. Cultura y política*. Valencia: Universitat de València.

Camnitzer, L. (2000) *Arte y enseñanza: la ética del poder*. Madrid: Casa de América.

Camnitzer, L. (2009) *Didáctica de la liberación: Arte conceptualista latinoamericano*. Murcia: Cendeac.

- Careri, F. (2002) *Walkscapes: el andar como práctica estética*. Barcelona: Gustavo Gili.
- Carr, W. y Kemmis, S. (1988) *Teoría crítica de la enseñanza. La investigación-acción en la formación del profesorado*. Barcelona: Martínez Roca.
- Colectivo Medusa Mediación (2014) *¿Quién da la vuelta a la tortilla?* Murcia: Medusa Mediación.
- Dias, B. (2006) *Border epistemologies: Looking at Almodóvar's queer genders and their implications for visual culture education*. Vancouver: University of British Columbia (Ph. D. Thesis).
- Dias, B. (2014) Afectes, visualitat i pedagogia queer, entre perversió i censura, *Temps d'Educació*, 47, 173-187.
- Duncum, P. (2002) Visual Culture Art Education: Why, What and How, *International Journal of Art and Design Education*, 21 (1), 14-23.
- Elliott, J. (1990) *La investigación-acción en educación*. Madrid: Morata.
- Even-Zohar, Itamar (1990) Polisystem Theory, *Poetics Today*, 11 (1), 9-26
- Fasanello, A. (comp.) (2014) *Cultura visual, Investigación y Educación Artística*. Montevideo: IENBA.
- Foucault, M. (2009) *Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión*. México: Siglo XXI Editores.
- Freedman, K. (1994) Interpreting Gender and Visual Culture in Art Classrooms, *Studies in Art Education*, 35 (3), 157-70.
- Freire, P. (1967) *Pedagogía del oprimido*. Bogotá: Editorial América Latina.
- Freire, P. (2015) *Pedagogia da autonomia: saberes necessários à prática educativa*. Rio de Janeiro: Paz e Terra.
- Giroux, H. (1990) *Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Barcelona: Paidós.
- Giroux, H. (2013) "When Schools Become Dead Zones of the Imagination: A Critical Pedagogy Manifesto", *Truthout*
- Hernández, F. (2007) *Espigadoras de la cultura visual: Otra narrativa para la educación de las artes visuales*. Barcelona: Octaedro.

- Hernández, F. (2013) la cultura visual en los procesos de documentación sobre cómo los jóvenes aprenden dentro y fuera de la escuela secundaria, *Visualidades*, 11, 2, 73-91.
- Huerta, R. (2013a) La tipografía en el cine: análisis de cabeceras y créditos de películas como estrategia educativa desde la cultura visual, *Archivo de arte valenciano*, 94, 351-366.
- Huerta, R. (2013b) *Romà de la Calle: l'impuls estètic en art i educació*. València: UPV.
- Huerta, R. (2014) La educación artística como motor de cambio social, *Cuadernos de Pedagogía*, 449, 48-50.
- Huerta, R. (2015) *La ciudad y sus docentes. Miradas desde el arte y la educación*. Barcelona: UOC.
- Huerta y Alonso-Sanz (eds.) (2015) *Educación artística y diversidad sexual*, Valencia: PUV.
- Huerta, R. y Calle, R. de la (2005) *La mirada inquieta. Educación artística y museos*. Valencia: PUV.
- Huerta, R. y Calle, R. de la (2007) *Espacios estimulantes. Museos y educación artística*. Valencia: PUV.
- Huerta, R. y Calle, R. de la (2008) *Mentes sensibles. Investigar en educación y en museos*. Valencia: PUV.
- Huerta, R. y Calle, R. de la (2013) *Patrimonios migrantes*. Valencia: PUV.
- Laddaga, R. (2006) *Estética de la emergencia*. Buenos Aires: Adriana Hidalgo.
- Mérida, R. M. (2009) *Cuerpos desordenados*. Barcelona: UOC.
- Planella, J. (2014) *El oficio de educar*. Barcelona: UOC.
- Read, H. (1973) *El significado del arte*. Madrid: Editorial Magisterio Español.
- Storey, J. (2002) *Teoría cultural y cultura popular*, Barcelona: Octaedro
- Walker, J. & Chaplin, S. (2002) *Una introducción a la cultura visual*, Barcelona: Octaedro.

## **Textos de Ricard Huerta**

Propuesta educativa de Museari.com un museo online de arte contemporáneo para la defensa de los derechos humanos y la diversidad sexual

<https://www.academia.edu/35548033>

El proyecto artístico Mujeres Maestras en Perú, Colombia y Ecuador

<https://www.academia.edu/34893985>

Mujeres Maestras del Perú: investigar en educación artística transitando entornos formales e informales

<https://www.academia.edu/30695576>

Un proyecto de investigación en educación artística: aspectos identitarios de las maestras chilenas

<https://www.academia.edu/530925>

La tipografía en el cine: análisis de cabeceras y créditos de películas como estrategia educativa desde la cultura visual

<https://www.academia.edu/6259582>

Alfabetos en series. Creación artística a partir de derivas gráficas urdidas con letras <https://www.academia.edu/27300592>

Docentes paseando por las letras de la ciudad

<https://www.academia.edu/7087018>

La mirada de los docentes hacia su ciudad: identidades urbanas y educación patrimonial <https://www.academia.edu/10150091>

Compromiso con el patrimonio y la sociedad: la formación superior de mediadores culturales en la Universitat de València

<https://www.academia.edu/27466617>